

Kowal Leopolda Staffa – młodopolska oda do młodości?

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Leopold Staff, *Kowal*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, wybór M. Jastrun, Wrocław 1963, s. 3.
- Źródło: Leopold Staff, *Poczucie pełni*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, wybór M. Jastrun, Wrocław 1963, s. 12.
- Źródło: Mieczysław Jastrun, *Wstęp do „Wyboru poezji” Leopolda Staffa*, [w:] Leopold Staff, *Wybór poezji*, Wrocław 1963.
- Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, [w:] tegoż, *Wiersze*, oprac. Cz. Zgorzelski, Warszawa 1983, s. 14–16.
- Źródło: Leopold Staff, *Kowal*, [w:] tegoż, *Sny o potędze*, Lwów, Warszawa 1909.

Kowal Leopolda Staffa – młodopolska oda do młodości?

Albert Brument, *Pracownia kowalska*, końcówka XIX wieku
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Adam Mickiewicz zawarł w *Odzie do młodości* nadzieje i marzenia pokolenia romantyków. Utwór wyrażał braterską jedność, zgodnie z ideałami francuskiej rewolucji, nawoływał do wspólnego działania na rzecz lepszego jutra. Kilkadziesiąt lat później pokolenie Młodej Polski kierowało się odmiennymi ideami: od wspólnego dobra ważniejsza była wolność jednostki i nieskrępowany rozwój indywidualności. Te przekonania znalazły oddźwięk w sonecie Leopolda Staffa *Kowal*, który rozpoczynał debiutancki tom poety. *Kowal* to wiersz programowy, który stanowi zarys tematyki całego tomu i nawiązuje tytułem do łacińskiej sentencji „Suae quisque fortunae faber est” („Każdy jest kowalem swego losu”).

Twoje cele

- Umieścisz twórczość Leopolda Staffa na tle literatury Młodej Polski.
- Rozpoznasz główne wątki poruszane przez Staffa w debiutanckim tomie poetyckim.
- Opiszysz postawę podmiotu lirycznego sonetu *Kowal*.
- Porównasz idee wyrażone w sonecie *Kowal* i *Odzie do młodości* Adama Mickiewicza.

Przeczytaj

Leopold Staff

Leopold Staff

Źródło: Commons Wikimedia, domena publiczna.

Leopold Staff urodził się w 1878 roku w zaborze austriackim we Lwowie, gdzie spędził młodość i uczęszczał do gimnazjum. Tam miał okazję zetknąć się z literackimi dziełami antycznej Grecji i Rzymu, które miały niebagatelny wpływ na jego późniejszą twórczość. W stolicy Galicji rozpoczął również studia, po których ukończeniu przeniósł się do Krakowa – ówczesnego centrum polskiej kultury i sztuki. Zetknął się tam z młodopolskimi twórcami, a także z filozofią schyłku wieku. Choć nie przyjął w pełni **dekadenckiego** stylu życia tamtejszej bohemy, to żywo interesował się nowymi prądami filozoficznymi, kierunkami sztuki i ideami artystycznymi dyskutowanymi wśród jej przedstawicieli. W krakowskich czasopismach publikował swoje pierwsze utwory, a w 1901 roku wydał debiutancki tomik poetycki *Sny o potędze* z widocznymi wpływami myśli Fryderyka

Nietzschego (1844-1900). Staff tłumaczył później dzieła niemieckiego filozofa, lecz nie była to jego jedyna inspiracja.

Kowal Leopolda Staffa to utwór wyjątkowy jak na czasy, w których powstał, gdyż epokę Młodej Polski zdominowały nastroje dekadencje. Liryka tego okresu podejmowała tematy pesymistyczne, związane z kryzysem wartości, a także lękiem przed końcem wieku. Czołowi poeci Młodej Polski byli mistrzami ponurych nastrojów, prezentowali katastroficzną wizję świata, wyrażali przekonania typowe dla schyłkowców. Leopold Staff, tomikiem *Sny o potędze*, pragnął przełamać te tendencje, przynosił program ich przewycięzania. Bohaterami tomiku zostali herosi, wodzowie, mocarze, a główną postacią stał się kowal. *Kowal* to wiersz programowy, który stanowi zarys tematyki całego tomu.

Młodopolska oda

Oda jest gatunkiem lirycznym znanym od starożytności i należy do tych form, które są szczególnie nacechowane wzniosłością. Wykonywana przy akompaniamencie muzyki, sławiła wielkie idee, ważne wydarzenia historyczne lub wyjątkowe okresy w dziejach. Jej treść, w odróżnieniu od **hymnu**, koncentrowała się zazwyczaj na tematyce świeckiej.

Regularna wersyfikacja sprzyjała melodyjności i rytmiczności, nie bez znaczenia były także liczne powtórzenia, powracające niczym refren. Gatunek cieszył się zmienną popularnością. Stracił znaczenie w średniowieczu, lecz odrodził się na nowo w renesansie i klasycyzmie. Spośród polskich twórców sięgali po niego między innymi Jan Kochanowski (1530–1584), Szymon Szymonowic (1558–1629) i Kajetan Koźmian (1771–1856). Do najsłynniejszych polskich ód należą utwory romantyczne: *Oda do młodości* Adama Mickiewicza i *Oda do wolności* Juliusza Słowackiego. Pierwsza z nich stała się szczególnie ważna dla rozwoju romantycznych idei w polskim społeczeństwie. W czasach modernizmu podobną rolę do Mickiewiczowskiej ody pełnił sonet *Kowal* Leopolda Staffa pochodzący z debiutanckiego tomu poety *Sny o potędze* (1901):

((Leopold Staff

Kowal

Całą bezkształtną masę kruszców drogocennych,
Które zaległy piersi mej głąb nieodgadłą,
Jak wulkan z swych otchłani wyrzucam bezdennych
I ciskam ją na twarde, stalowe kowadło.

Grzmotem młota w nią walę w radosnej otusze,
Bo wykonać mi trzeba dzieło wielkie, pilne,
Bo z tych kruszców dla siebie serce wykuć muszę,
Serce hartowne, mężne, serce dumne, silne.

Lecz gdy ulegniesz, serce, pod młota żelazem,
Gdy pęknieś, przeciw ciosom stali nieodporne:
W pył cię rozbiją pięści mej gromy potworne!

Bo lepiej giń, zmiążdżone cyklopowym razem,
Niżbyś żyć miało własną słabością przekłętą,
Rysą chorej niemocy skażone, pęknięte.

Źródło: Leopold Staff, *Kowal*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, wybór M. Jastrun, Wrocław 1963, s. 3.

Sonet *Kowal* znalazł się w *Snach o potędze* – pierwszym tomie poetyckim Staffa, w którym artysta nawiązywał do filozofii czynu Fryderyka Nietzschego. Poeta nie przejmował jednak w całości myśli niemieckiego filozofa, lecz interesował się przede wszystkim koncepcją nadczłowieka – istoty ludzkiej, która pokonała ograniczenia przesądów, tradycyjnej moralności i zdławiła wszelki strach przed samodzielnością. Nadczłowiek to istota działająca, czynna, pełna mocy i niepoddająca się dekadencji. To jednostka wyjątkowa, która może pozwolić sobie na czyny wykraczające poza przyjęte przez ludzi zasady – stoi ponad prawem, sama ustanawia je dla siebie.

Artur Grottger, *Kucie kos*, 1863

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Mieczysław Jastrun uważa, że poezja Staffa tylko pozornie wpisuje się w założenia filozofii Nietzschego.

((Mieczysław Jastrun

Wstęp do „Wyboru poezji” Leopolda Staffa

[fragment]

(...) „Stoję wielki, olbrzymi, nagi, cyklopowy, / Jak posąg na cokole...”
– monologuje Staff, ale poprzestaje na marzeniu, tym śnie o potędze. Można by powiedzieć, nie obawiając się sprzeczności samej w sobie, że śni świadomie, igrając z własną wyobraźnią.

Tylko słaby doświadcza czynem swego władztwa.

Zbyt wielka jest potęga ma i me bogactwa!

Dla ogromu mej mocy w czynie ujścia nie ma.

Boska to gra...

Słynny *Kowal*, którym rozpoczyna Staff swoją twórczość, przyczynił się do wielu nieporozumień, jakie osnuły debiut poety; odczytano w nim niemal wyzwanie rzucone światu, coś w rodzaju modernistycznej *Ody do młodości*, gdy sonet ów jest tylko projekcją marzenia i cytowana tu strofa z przedostatniego utworu *Snów*

o potędze komentuje i wyjaśnia, nie pozostawiając żadnej wątpliwości, jakie to znaczenie nadawał poeta takim pojęciom, jak siła, męstwo, słabość, chora niemoc. Pojęcia te zostały niemal całkowicie odwrócone, gdyż właśnie czyn oznacza tu słabość, a siła objawia się w zdolności marzenia tak absolutnego, że nie pragnie wcielenia. Dlatego można tylko z dużymi zastrzeżeniami mówić o nietzscheanizmie Staffa w tym okresie twórczości. Marzenie Nietzschego prowadzi do wizji jakiegoś nowego świata, jest to marzenie demiurga o nadplanecie i nadczłowieku, marzenie, które nie chce poprzestać na sobie, lecz żąda wcielenia. Z postawy Nietzschego pozostały w poezji Staffa jedynie pozory. (...) Albo raczej: z filozofa niemieckiego wziął to, co odpowiadało jego własnej psychice; nie troszcząc się o resztę, tworzy sam siebie, w życiu samym w sobie widzi cel, ale nie pamięta o słowach Nietzschego: „Nie jestem człowiekiem, jestem dynamitem”.

Źródło: Mieczysław Jastrun, *Wstęp do „Wyboru poezji” Leopolda Staffa*, [w:] Leopold Staff, *Wybór poezji*, Wrocław 1963.

Jastrun odczytuje więc sonet Staffa zgodnie z tendencjami panującymi w Młodej Polsce. Nie interpretuje *Kowala* jako wezwanie do walki, do przeobrażenia rzeczywistości, lecz widzi w nim świadectwo indywidualnej pracy nad sobą, panowania nad emocjami i przekraczania wewnętrznych ograniczeń. W tym sensie wiersz należy uznać za zmetaforyzowany obraz stanu duszy, co było typowym zabiegiem dla rozwijającego się na przełomie XIX i XX wieku [symbolizmu](#).

Słownik

cyganeria (bohema)

określenie środowiska artystycznego charakteryzującego się niekonwencjonalnym stylem życia, pogardą dla obyczajowości ogółu społeczeństwa, spędzającego czas na tworzeniu sztuki oraz zabawach

dekadentyzm

(fr. *décadence* – chylenie się ku upadkowi, łac. *decadentia* – schyłek) – postawa, która ukształtowała się pod koniec XIX wieku, charakteryzująca się pesymistycznym podejściem do rzeczywistości, przekonaniem o zmierzchu kultury i poszukiwaniem sposobów na wypełnienie odczuwanej pustki. Duży wpływ na rozwój dekadentyzmu miały filozofia Artura Schopenhauera oraz powieść Jorisa-Karla Huysmansa *Na wspak* nazywana przez współczesnych „biblią dekadentyzmu”

hymn

(gr. *hýmnos* – pieśń pochwalna) – pieśń pochwalna o charakterze podniosłym i odświętnym, kierowana do bóstwa, bohatera, ojczyzny, idei lub wyjątkowego wydarzenia. Gatunek powstał w starożytności; w średniowieczu miał przede wszystkim charakter religijny, hymny stały się częścią kościelnych nabożeństw; współcześnie są kojarzone przede wszystkim z pieśniami państwowymi

oda

(gr. *odé*) – patetyczny utwór wierszowany, opiewający wybitną postać, ważne wydarzenie historyczne, wzniosłą ideę. Termin oznaczający pierwotnie utwór liryczny przeznaczony do śpiewania; główna forma greckiej liryki solowej, osobistej oraz chóralnej, związana z obrzędami religijnymi i uroczystościami narodowymi, okolicznościowa pieśń ku czci bohaterów. W poezji rzymskiej rozwinęła się oda solowa; oda nowożytna łączyła często cechy obu form; polskie wzory stworzyli Jan Kochanowski i Szymon Szymonowicz. Oda, uprzywilejowana w klasycyzmie, według norm ówczesnej poetyki odznaczała się „nieporządkiem lirycznym”. W romantyzmie, pozbawiona rygorów kompozycyjnych i wersyfikacyjnych, była nasycona treściami filozoficzno-religijnymi i historiozoficznymi. W poezji współczesnej występuje jako stylizacja wzorca klasycznego

symbolizm

(gr. *sýmbolon* – symbol) – kierunek w sztuce zapoczątkowany przez poetów francuskich w II połowie XIX wieku, zakładający rezygnację z bezpośredniego opisu emocji, opierający się na sugerowaniu wzruszeń i nastrojów, operujący wieloznacznymi symbolami w celu wyrażenia treści, które nie mają jednoznacznego określenia w systemie językowym

wiersz programowy

utwór liryczny wyrażający idee, cele i dążenia danej grupy społecznej, środowiska artystycznego lub myśl danego tomu poetyckiego

Mapa myśli

Polecenie 1

Uzupełnij mapę myśli o dodatkowe cytaty z sonetu *Kowal* ilustrujące obrazowanie i treść utworu.

Polecenie 2

Porównaj *Kowala* z *Odą do młodości* Adama Mickiewicza i uzupełnij mapę myśli. Zwróć uwagę na to, czy sonet młodopolskiego poety ma przesłanie podobne do utworu autora *Pana Tadeusza*.

” Adam Mickiewicz

Oda do młodości

Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy;
Młodości! dodaj mi skrzydła!
Niech nad martwym wzlecę światem
W rajską dziedzinę ułudy:
Kędy zapal tworzy cudy,
Nowości potrząsa kwiatem
I obleka w nadziei złote malowidła.

Niechaj, kogo wiek zamroczy,
Chyląc ku ziemi poradłone czoło,
Takie widzi świata koło,
Jakie tępymi zakreśla oczy.

Młodości! ty nad poziomy
Wylatuj, a okiem słońca
Ludzkości całe ogromy
Przeniknij z końca do końca.

Patrz na dół – kędy wieczna mgła zaciemia
Obszar gnuśności zalany odmětem:
To ziemia!
Patrz, jak nad jej wody trupie
Wzbił się jakiś płaz w skorupie.
Sam sobie sterem, żeglarzem, okrętem;
Goniąc za żywiołkami drobniejszego płazu,
To się wzbija, to w głąb wali:
Nie lgnie do niego fala ani on do fali;
A wtem jak bańka prysnął o szmat głazu:
Nikt nie znał jego życia, nie zna jego zguby:
To samoluby!

Młodości! tobie nektar żywota
Natenczas słodki, gdy z innymi dzielę:
Serca niebieskie poi wesele,
Kiedy je razem nić powiąże złota.

Razem, młodzi przyjaciele!...
W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele;
Jednością silni, rozumni szalem,
Razem, młodzi przyjaciele!...
I ten szczęśliwy, kto padł wśród zawodu,
Jeżeli poległym ciałem
Dał innym szczebel do sławy grodu.
Razem, młodzi przyjaciele!...
Choć droga stroma i śliska,
Gwałt i słabość bronią wchodu:
Gwałt niech się gwałtem odciska,
A ze słabością łamać uczmy się za młodu!

Dzieckiem w kolebce kto łeb urwał Hydrze,
Ten młody zdusi Centaury,
Piekłu ofiarę wydrze,
Do nieba pójdzie po laury.
Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga;
Łam, czego rozum nie złamie:
Młodości! orla twych lotów potęga,
Jako piorun twoje ramię.

Hej! ramię do ramienia! spólnymi łańcuchy
Opaszmy ziemskie kolisko!
Zestrzelmy myśli w jedno ognisko
I w jedno ognisko duchy!...
Dalej, bryło, z posad świata!
Nowymi cię pchniemy tory,
Aż opleśniałej zbywszy się kory,
Zielone przypomnisz lata.

A jako w krajach zamętu i nocy,
Skłóconych żywiołów waśnią,
Jednym *stań się* z bożej mocy
Świat rzeczy stanął na zrębie:
Szumią wichry, cieką głębie,
A gwiazdy błękit rozjaśnią —

W krajach ludzkości jeszcze noc głucha:
Żywioły chęci jeszcze są w wojnie;
Oto miłość ogniem zionie,
Wyjdzie z zamętu świat ducha:

Młodość go pocznie na swoim łonie,
A przyjaźń w wieczne skojarzy spojnie.

Pryskają nieczule lody
I przesady światło ćmiące;
Witaj, jutrzeńko swobody,
Zbawienia za tobą słońce!

Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, [w:] tegoż, *Wiersze*, oprac. Cz. Zgorzelski, Warszawa 1983, s. 14-16.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Wskaż w wierszu Leopolda Staffa *Kowal* nawiązania do mitologii greckiej i wyjaśnij, na czym polegają.

Ćwiczenie 3

Wpisz do tabeli wersy wiersza *Kowal*, w których została podkreślona indywidualistyczna postawa podmiotu. Uzasadnij swój wybór.

Ćwiczenie 4

Wskaż i opisz bohatera oraz adresata sonetu Leopolda Staffa.

Ćwiczenie 5

Jakie środki poetyckie użyte zostały w sonecie *Kowal*? Omów ich rolę na podstawie wybranych przykładów.

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij, dlaczego sonet *Kowal* porównuje się z *Odą do młodości* Adama Mickiewicza. Podaj argument na poparcie tej tezy.

Ćwiczenie 8

Ustosunkuj się do opinii Mieczysława Jastruna, według którego wiersz *Kowal* nie można nazwać młodopolską *Odą do młodości*. Napisz rozprawkę na 150 słów.

” Mieczysław Jastrun

Wstęp do „Wyboru poezji” Leopolda Staffa

[fragment]

(...) „Stoję wielki, olbrzymi, nagi, cyklopowy, / Jak posąg na cokole...” – monologuje Staff, ale poprzestaje na marzeniu, tym śnie o potędze. Można by powiedzieć, nie obawiając się sprzeczności samej w sobie, że śni świadomie, igrając z własną wyobraźnią.

Tylko słaby doświadcza czynem swego władztwa.

Zbyt wielka jest potęga ma i me bogactwa!

Dla ogromu mej mocy w czynie ujścia nie ma.

Boska to gra...

Słynny *Kowal*, którym rozpoczyna Staff swoją twórczość, przyczynił się do wielu nieporozumień, jakie osnuły debiut poety; odczytano w nim niemal wyzwanie rzucone światu, coś w rodzaju modernistycznej *Ody do młodości*, gdy sonet ów jest tylko projekcją marzenia i cytowana tu strofa z przedostatniego utworu *Snów o potędze* komentuje i wyjaśnia, nie pozostawiając żadnej wątpliwości, jakie to znaczenie nadawał poeta takim pojęciom, jak siła, męstwo, słabość, chora niemoc. Pojęcia te zostały niemal całkowicie odwrócone, gdyż właśnie czyn oznacza tu słabość, a siła objawia się w zdolności marzenia tak absolutnego, że nie pragnie wcielenia. Dlatego można tylko z dużymi zastrzeżeniami mówić o nietzscheanizmie Staffa w tym okresie twórczości. Marzenie

Nietzschego prowadzi do wizji jakiegoś nowego świata, jest to marzenie demiurga o nadplanecie i nadczłowieku, marzenie, które nie chce poprzestać na sobie, lecz żąda wcielenia. Z postawy Nietzschego pozostały w poezji Staffa jedynie pozory. (...) Albo raczej: z filozofa niemieckiego wziął to, co odpowiadało jego własnej psychice; nie troszcząc się o resztę, tworzy sam siebie, w życiu samym w sobie widzi cel, ale nie pamięta o słowach Nietzschego: „Nie jestem człowiekiem, jestem dynamitem”.

Źródło: Mieczysław Jastrun, *Wstęp do „Wyboru poezji” Leopolda Staffa*, [w:] Leopold Staff, *Wybór poezji*, Wrocław 1963.

Praca domowa

Zastanów się, jaki inny polski utwór przełomu XIX i XX wieku można uznać za młodopolski odpowiednik *Ody do młodości*. Przedyskutuj swoją propozycję z kolegami i koleżankami z klasy.

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: *Kowal* Leopolda Staffa – młodopolska oda do młodości?

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji (językiem ucznia):

- Umieścisz twórczość Leopolda Staffa na tle literatury Młodej Polski.
- Rozpoznasz główne wątki poruszane przez Staffa w debiutanckim tomie poetyckim.
- Opiszysz postawę podmiotu lirycznego sonetu *Kowal*.
- Porównasz idee wyrażone w sonecie *Kowal* i *Odzie do młodości* Adama Mickiewicza.

Cele operacyjne. Uczeń:

- odczytuje nawiązania do filozofii XIX w. w utworze *Kowal* L. Staffa;
- porównuje tekst wiersza L. Staffa z *Odą do młodości* A. Mickiewicza;
- określa problematykę utworu;
- interpretuje tekst poetycki, odwołując się do tradycji literackiej;
- tworzy wypowiedź argumentacyjną.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- z użyciem e-podręcznika;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Chętny lub wybrany uczeń przygotowuje krótki referat na temat twórczości Leopolda Staffa z charakterystyką poszczególnych okresów.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.
2. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: przywołanie głównej myśli zawartej w *Odzie do młodości* Adama Mickiewicza, przypomnienie założeń filozofii Nietzschego oraz cech gatunkowych ody.

Faza realizacyjna:

1. Chętny lub wybrany uczeń odczytuje tekst utworu *Kowal* z dbałością o dykcję i intonację. Po wysłuchaniu wiersza uczniowie ustalają, co jest tematem wiersza, identyfikują podmiot liryczny i sytuację liryczną. Zapisują notatkę w zeszytach.
2. Cicha lektura sekcji „Przeczytaj” w e-materiale. Zwrócenie uwagi na interpretację Mieczysława Jastruna wskazującego na brak wierności Nietzscheańskiej koncepcji nadczłowieka. Porównanie cech bohatera lirycznego utworu L. Staffa z koncepcją niemieckiego filozofa, np. z użyciem metody mapy myśli.
3. **Praca z multimedium.** Nauczyciel czyta polecenie: 1. Przyjrzyj się mapie myśli i na jej podstawie opisz podstawowe różnice między utworami Adama Mickiewicza i Leopolda Staffa z sekcji „Mapa myśli” i prosi uczniów, aby zapoznali się z treścią multimedium i wykonali ćwiczenie w parach. Następnie wybrana osoba prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do niej. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia ją, udziela też uczniom informacji zwrotnej.
4. **Utrwalanie wiedzy i umiejętności.** Uczniowie dobierają się w pary, a następnie rozwiązują ćwiczenia w sekcji „Sprawdź się”. Po ustalonym czasie pary łączą się w czwórki i wzajemnie weryfikują swoje odpowiedzi. Nauczyciel może wyznaczyć jednego lub dwóch uczniów w klasie, który będzie grał rolę eksperta, pomagając kolegom i koleżankom w ustaleniu prawidłowych rozwiązań.

Faza podsumowująca:

1. Na koniec zajęć nauczyciel prosi wybranych uczniów o rozwinięcie zdania: Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałem się..., nauczyłem się...
2. Wybrany uczeń podsumowuje zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa:

1. Uczniowie wykonują ćwiczenie nr 8 i przygotowują się do prezentacji swojej odpowiedzi.
2. Zastanów się, jaki inny polski utwór przełomu XIX i XX wieku można uznać za młodopolski odpowiednik *Ody do młodości*. Przedyskutuj swoją propozycję z kolegami

i koleżankami z klasy.

Materiały pomocnicze:

- E. Miodońska-Brookes, A. Kulawik, M. Tatara, *Zarys poetyki*, Warszawa 1974.
- Alina Witkowska, Ryszard Przybylski, *Romantyzm*, Warszawa 2000.
- Jerzy Kwiatkowski, *Dwudziestolecie międzywojenne*, Warszawa 2000.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Mapa myśli” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.